

Les dues fases de la independència

La política catalana està entrant en una dinàmica nova que fins ara era minoritària en la història del catalanisme. L'experiència negativa dels darrers anys (reforma estatutària i del sistema de finançament) ha fet que bona part de la població vagi arribant a la conclusió que el futur del país passa per la desvinculació d'un Estat en el qual va ser inclòs coactivament ara farà tres segles. Es tracta d'una conclusió que remet a la hostilitat política i jurídica mostrada per les institucions de l'Estat (govern central, tribunals suprem i constitucional, defensor del poble, etcètera) i pels posicionaments dels dos partits nacionalistes espanyols (PP i PSOE). És fàcil que es produeixi una altra onada en favor de la independència quan previsiblement fracassi el "pacte fiscal amb efectes de concert econòmic" impulsat per l'actual Govern de la Generalitat.

Esquemàticament, podem distingir dues

Catalunya encara el procés tenint en compte l'hostilitat del marc constitucional i de la cultura política espanyola

etapes en el procés del país vers la seva emancipació política, la fase de l'independentisme i la fase de la independència.

1) Independentisme. És la fase actual. L'objectiu bàsic és el d'assolir una majoria sòlida interna favorable a la independència. Raons no en falten. De fet, en sobren. Per exemple, la posició del Govern central davant de l'actual espòli fiscal recorda el que diu el personatge Cal·lígula d'Albert Camus: "No és pas més immoral robar directament als ciutadans que anar deixant caure impostos indirectes sobre el preu dels productes de primera necessi-

tat. Governar és robar, això ho sap tothom. Però hi ha maneres i maneres. En el meu cas, robaré amb tota la franquesa".

Tres característiques d'una Catalunya independent: a) seria econòmicament més rica, amb nivells de benestar semblants al dels països nòrdics o Canadà; b) constituïria un dels estats democràtics més avançats, afavoridor de la solidaritat internacional i dels drets de les minories; c) seria una societat oberta al món i amb personalitat reconeguda.

En el moment actual, la societat civil catalana independentista està conformada per tres elements. D'una banda, l'Assemblea Nacional de Catalunya (ANC). Es tracta d'una organització de base individual i de caràcter transversal, sense vinculació a cap partit i amb vocació de ser present a tot el territori a través d'organitzacions locals i sectorials. D'altra banda, l'Associació de Municipis per la Independència, que agrupa aquells ajuntaments que així ho decideixin en els seus plens. Actualment inclou ja més d'una quarta part de les entitats locals del país –el seu objectiu és arribar al 50% quan celebri la seva presentació oficial. De manera semblant al que va passar amb les consultes per la independència, Barcelona probablement s'hi adherirà al final del procés. Finalment, el tercer element el conforma tot un conjunt d'entitats de diferent tipus –empresarial, culturals, professionals, esportives, etcètera. Per tal d'optimitzar l'eficiència, els recursos i les activitats d'aquestes entitats convindria que s'establís una coordinació permanent entre elles, una mena de *paraigües* organitzatiu, com a mínim entre les més importants.

2) Independència. Aquesta és una fase més complexa que l'an-

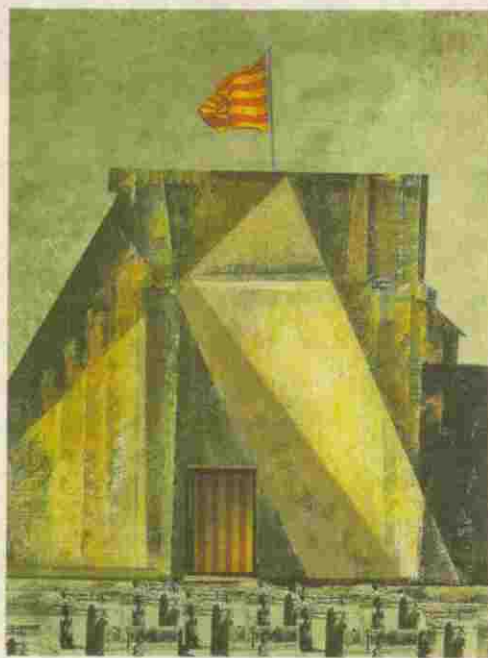
terior, i en la qual intervenen més actors. Cobreix dos aspectes decisius, l'àmbit institucional i l'àmbit internacional. Un cop la societat civil ha mostrat la seva fortlesa, el lideratge i les estratègies de la segona fase correspondran a les institucions del país, especialment a la Generalitat i als partits del Parlament. De fet, no cal que hi hagi un sol partit independentista, com a vegades es diu, sinó el màxim nombre d'independentistes en tots els partits.

En aquests processos, un primer indicador que els observadors internacionals comproven és el nombre de diputats independentistes que hi ha en un Parlament.

Això no depèn de com es manifestin els diputats individualment, sinó de quants pertanyen a partits que inclouen en els seus programes la independència, encara que sigui "sense presses". Òbviament, això ho dic de cara als propers congressos de Convergència i d'Unió, que ja no es podrà presentar en les eleccions del 2014 amb la idea del "pacte fiscal".

En aquesta etapa cal comptar amb un lideratge institucional clar, personalitzat i identificable des de Nova York o Pequín. Paral·lelament, s'han d'obrir estratègies d'obtenció d'aliances amb altres organitzacions i institucions internacionals (Consell d'Europa, OSCE, ONU, UE, etcètera). En el seu moment es requeriran observadors i mediadors estrangers, especialment quan l'Estat tingui molt més explícitament a l'agenda el tema de la independència de Catalunya i reaccioni amb tots els seus mitjans polítics, jurídics, mediàtics i internacionals per impedir-la.

Crec important no confondre les prioritats, les estratègies i els lideratges d'aquestes dues etapes –malgrat els solapaments que puguin donar-se. L'objectiu de la independència és el més ambiciós que una nació sense Estat es pot plantejar. I a diferència dels marcs constitucionals dels quals disposen Escòcia, Quebec o Flandes, Catalunya encara aquest procés sabent de l'hostilitat del marc constitucional i de la cultura política espanyola, molt primitiva en termes de pluralisme. Tanmateix, ja ho deia lucidament fa dècades Raymond Aron: "Els homes saben que a la llarga el dret internacional ha de sotmetre's a la realitat. Un estatus territorial acaba invariablement per ser legalitzat, sempre i quan perdre". ●

MESQUER